

Korupcijas novēršanas koncepcija

Apstiprināta MK 2000. gada 8. augustā

Korupcijas novēršanas koncepcijā Ministru kabinets apstiprināja svarīgākos turpmākās korupcijas novēršanas politikas principus un pasākumus. Svarīgāko pasākumu vidū bija jauna Korupcijas novēršanas likuma pieņemšana, sākotnējā īpašuma fiksācijas (tā sauktās sākumdeklarācijas) un legālās prezumpcijas ieviešana, kā arī jauna korupcijas apkarošanas biroja izveide. Balstoties uz Korupcijas novēršanas koncepcijas nostādnēm, ir izstrādāti vairāki likumprojekti.

Korupcijas novēršanas koncepcija

I Problēmas definējums un esošās situācijas apraksts

Korupcijas novēršanas jautājumus pašreiz regulē Korupcijas novēršanas likums, kas nosaka, kādas personas uzskatāmas par valsts amatpersonām, kādas situācijas var radīt interešu konfliktus un nelikumīgi ietekmējamu stāvokli, līdz ar to nosakot ierobežojumus valsts amatpersonām lēmumu pieņemšanā, uzraudzības, kontroles, izziņas un sodīšanas funkciju veikšanā, amatu savienošanas un darbu pildīšanas ierobežojumus, kā arī līgumu slēgšanas ierobežojumus, ierobežojumus rīkoties ar valsts un pašvaldību mantu un finansu līdzekļiem, dāvanu pieņemšanas ierobežojumus un atalgojumu saņemšanas ierobežojumus.

Saskaņā ar šo likumu valsts amatpersonu pienākums ir iesniegt ienākumu deklarācijas Valsts ieņēmumu dienestam, kas pārbauda to, vai visas valsts amatpersonas likumā noteiktajā termiņā ir iesniegušas deklarācijas un pilnībā tās aizpildījušas, kā arī vai tajās ietvertās ziņas ir pilnīgas un atbilst patiesībai. Tomēr jāpiezīmē, ka deklarācijas kā tādas nav līdzeklis korupcijas novēršanai, bet to iesniegšana un pārbaude ir tikai palīgpasākums korupcijas iespēju novēršanā, jo to mērķis ir publicēt amatpersonu mantisko stāvokli, tā izmaiņas laika gaitā, un interešu sfēras, tāpēc nepieciešami arī citi pasākumu korupcijas novēršanai.

Ar korupciju saistītu noziedzīgu nodarījumu izmeklēšana ir Finanšu policijas, Valsts policijas un Prokuratūras kompetencē.

Korupcijas novēršanas likumā noteiktais un tā piemērošana vairākkārt ir izraisījusi diskusijas par likuma normu neskaidrību, kas pieļauj dažādu to normu tulkošanu, likuma nepiemērotību reālajai situācijai, kā arī par trūkumiem likuma izpildes kontrolē (Valsts ieņēmumu dienesta Korupcijas novēršanas kontroles daļas funkcijām, iespējām, statusu, vietu valsts pārvaldē). Šā iemesla dēļ likums vairākkārt tika grozīts, tomēr vairākas problēmas netika atrisinātas.

Korupcija šajā likumā tiek definēta kā valsts amatpersonas dienesta stāvokļa pretlikumīga izmantošana nolūkā gūt materiāla vai cita rakstura labumu, kas pēc satura ir ļoti šaura definīcija un neatspoguļo korupcijas būtību pilnībā. Līdz ar to, tas rada dažādas neskaidrības attiecībā uz korupcijas kā tādas izpratni.

Ievērojot iepriekš minēto, ar Ministru prezidenta 1999. gada 15. marta rīkojumu nr. 105 "Par darba grupu konceptuālo jautājumu par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas saistīti ar korupcijas novēršanu" tika izveidota darba grupa Satiksmes ministrijas valsts sekretāra vadībā. Darba grupas izstrādātais Konceptuālais ziņojums par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas saistīti ar korupcijas novēršanu dod korupcijas jēdziena skaidrojumu, izmantojot gan Pasaules Bankas pētījumus, gan Eiropas padomes nostādnes, nosaka korupcijas rašanās galvenos cēloņus, problēmas spēkā esošajā Korupcijas novēršanas likumā, Korupcijas novēršanas institucionālo sistēmu un priekšlikumus pretkorupcijas institucionālās sistēmas un normatīvo aktu pilnveidošanai.

Konceptuālais ziņojums par nepieciešamajiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas saistīti ar korupcijas novēršanu tika pieņemts zināšanai Ministru kabineta 1999. gada 1. jūnija sēdē (protokols Nr. 29., 30§). Atbilstoši šim ziņojumam un Ministru kabineta 1999. gada 1. jūnija sēdē nolemtajam 1999. gada 1. decembrī tika izveidots Korupcijas novēršanas padomes sekretariāts, kura galvenais uzdevums ir pastāvīgi nodrošināt Korupcijas novēršanas padomes funkciju izpildi, kā arī ar Ministru prezidenta 1999. gada 2. jūlija rīkojumu tika arī izveidota darba grupa ziņojuma par korupcijas novēršanas institūcijas izveides priekšnosacījumiem izstrādei. Šis ziņojums tika skatīts Korupcijas novēršanas padomes 1999. gada 20. oktobra sēdē (protokols Nr. 2, 2§). Šajā sēdē ziņojums tika pieņemts zināšanai un Korupcijas novēršanas padomes sekretariātam tika uzdots turpināt darbu pie korupcijas novēršanas institūcijas izveides priekšnosacījumu izstrādes un Padomē pārstāvēto institūciju funkciju precizēšanas.

Izstrādātajā ziņojumā tika pamatota Korupcijas novēršanas un apkarošanas dienesta izveidošanas nepieciešamība, kā arī sniegti priekšlikumi neatkarīga korupcijas apkarošanas dienesta darbībai, kura galvenie uzdevumi būtu nodrošināt korupcijas novēršanu un apkarošanu, veikt sabiedrības izglītošanu korupcijas jautājumos, kā arī veikt vispārējo kontroli pār Korupcijas novēršanas likuma un Korupcijas novēršanas programmas izpildi.

Atbilstoši iepriekš minētajam, korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā izstrādātās koncepcijas jau identificē spēkā esošajā Korupcijas novēršanas likumā un korupcijas apkarošanā iesaistīto institūciju darbības problēmas.

Iepriekš minētajos ziņojumos ne visu minēto trūkumu novēršanai tika veiktas konkrētas darbības.

Tā piemēram, līdz dotajam brīdim nav atrisināts jautājums par korupcijas riskam pakļauto subjektu dzīves līmeņa atbilstības viņa ienākumiem noteikšanu. Tāpēc izstrādājamas sākotnējā īpašuma fiksācijas metodes un jārisina legālās prezumpcijas principu iestrāde Kriminālprocesa kodeksā, Administratīvo pārkāpumu kodeksā.

Secinājums - Nepieciešams a jauns likums, kas sakārtotu korupcijas novēršanas un interešu konfliktu jautājumus atbilstoši jaunākajām nostādņēm, kā arī nepieciešams padarīt efektīvāku korupcijas apkarošanā iesaistīto institūciju darbību.

Izstrādājamas sākotnējā īpašuma fiksācijas metodes un jārisina legālās prezumpcijas principu iestrāde Kriminālprocesa kodeksā, Administratīvo pārkāpumu kodeksā, jāaktivizē cīņa ar nelikumīgu iedzīvošanos.

Ievērojot to, ka kukuļus valsts amatpersonām bieži dod uzņēmumu/ uzņēmējsabiedrību un organizāciju pārstāvji šo uzņēmumu/uzņēmējsabiedrību vai organizāciju (turpmāk – organizācija) vārdā un tās uzdevumā, risināms arī jautājums par juridisko personu atbildības noteikšanu par koruptīviem darījumiem. Saskaņā ar Krimināllikumu par šādu nodarījumu pie atbildības tiek sauktas fiziskās personas. Tomēr, lai novērstu turpmāku kukuļdošanas praksi konkrētā organizācijā, kā arī, lai organizācija kā tāda tiktu sodīta, šādi juridiskai personai varētu tikt piemērota administratīvā atbildība par to, ka tās vārdā, tās uzdevumā vai nepietiekamas kontroles dēļ, ko radījuši acīmredzami trūkumi organizācijas organizatoriskajā uzbūvē, fiziskā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu.

Tādējādi tiktu arī panākta lielāka atbilstība starptautiskajos dokumentos, tai skaitā, Eiropas Savienības dokumentos (piemēram; Eiropas padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijā, Eiropas Savienības Kopējā rīcībā par korupciju privātā sektorā u.c.) ietvertajām prasībām attiecībā uz juridisko personu atbildību par koruptīviem noziedzīgiem nodarījumiem.^[1]

II Sekas, ja problēma netiks risināta

Ja netiks sakārtota pamata normatīvā bāze korupcijas novēršanas jomā, joprojām būs neskaidrības ar dažādu likuma interpretāciju, kas apgrūtinās likuma piemērošanu un graus sabiedrības uzticēšanos valsts stratēģijai cīņā ar korupciju.

Pie tam, turpinoties situācijai, ka nav nevienas pietiekami neatkarīgas institūcijas, kas nodarbotos ar Korupcijas novēršanas likuma izpildes kontroli, korupcijas un ar to saistīto gadījumu izmeklēšanu, konkrētu ar korupciju atklātu gadījumu atklāšana un izmeklēšana joprojām nebūs pietiekami efektīva.

Savukārt, nerisinot jautājumu par sākotnējo īpašumu fiksēšanu, legālās prezumpcijas principa ieviešanu un juridisko personu atbildību netiks ieviesti efektīvi pasākumi, lai panāktu būtiskas izmaiņas korupcijas profilakses un apkarošanas jomā.

III Problēmas risinājuma posmi

1. Pēc koncepcijas akceptēšanas Ministru kabinetā izveidojama darba grupa jauna Korupcijas novēršanas likuma izstrādāšanai, darba grupā iekļaujot Iekšlietu ministrijas, Ģenerālprokuratūras, Korupcijas novēršanas padomes sekretariāta, Īpašu uzdevumu ministra valsts pārvaldes un pašvaldību reformu lietās sekretariāta, Valsts ieņēmumu dienesta, Tieslietu ministrijas pārstāvjus, Pašvaldību savienības pārstāvjus, piesaistot arī ārvalstu starptautiskās palīdzības projektu (PHARE, u.c.) pārstāvjus.

Posms veicams līdz 2000. gada septembra beigām.

2. Izstrādātais Korupcijas novēršanas likums iesniedzams izskatīšanai Ministru kabinetā līdz 2001. gada martam.

3. Attiecībā uz koncepcijā risināmiem jautājumiem – attiecīgi likuma grozījumi izstrādājami izveidotajā darba grupā, nepieciešamības gadījumā pieaicinot speciālistus, līdz 2001. gada martam.

III Nepieciešamo tiesību aktu projektu apraksts

1 Korupcijas novēršanas regulējuma sakārtošana

Jauns Korupcijas novēršanas likums

Tiek izstrādāts pilnīgi jauns likums par korupcijas novēršanas jautājumiem, ievērojot tālāk minētās nostādes jautājumu risināšanā. Šāda likuma mērķis ir noteikt tiesisko pamatu koruptīvu darbību iespēju novēršanai amatpersonu vidū un likuma ievērošanas kontrolei, nosakot institūcijas, kura to veiks, tiesisko pamatu. Tādējādi tiks sakārtota pamata normatīvā bāze korupcijas novēršanas jomā un vienots un sakārtots likums atvieglos tiesību normu piemērošanu.

Jaunajā Korupcijas novēršanas likumā regulējami šādi jautājumi:

1. Likumā dodami izsmejoši šādu jēdzienu skaidrojumi:

a) korupcijas jēdziens, tādējādi skaidri nosakot, kas ar to domāts un dodot šīs darbības legālo definīciju attiecībā uz publisko sektoru, tas ir:

"Korupcija ir kukuļošana un jebkura cita valsts amatpersonas rīcība, kuras rezultātā tiek pārsniegtas dienesta pilnvaras, ļaunprātīgi tiek izmantots dienesta stāvoklis un tiek pārkāpti valsts amatpersonai noteiktie ierobežojumi, kas ir vērsts uz nepelnītu priekšrocību iegūšanu sev vai citiem".

Tas arī ļautu izvairīties no formālu interešu konfliktu dēvēšanas par korupciju;

b) jēdziena "amats" skaidrojums, jo citādi ir domstarpības, kādas darbības uzskatāmas par amatiem, kādas par darbiem;

c) dienesta stāvokļa jēdziena skaidrojums, kas palīdzētu arī piemērot Krimināllikuma 318.pantu "Dienesta stāvokļa ļaunprātīgu izmantošana";

d) definējami arī interešu konflikti, nelikumīgi ietekmējams stāvoklis, nelikumīga ietekme, koruptīvi ienākumi, attiecības, kas rada korupcijai labvēlīgus apstākļus, aizliegumi, kas novērstu amatpersonu nokļūšanu koruptīvā stāvoklī;

e) deklarāciju jēdziens,

f) amatpersonas jēdziens:

Definējot jēdzienu "amatpersona" dodams gan amatpersonu uzskaitījums, gan norādāmas pazīmes, pēc kurām attiecīgais darbinieks uzskatāms par amatpersonu, lai likums tiktu attiecināts arī uz citām valsts pārvaldē un pašvaldībās iesaistītām personām, (tālāk likumā tiks noteikts, ka uz tām attiecas atsevišķi ierobežojumi)

Rezultāts - likumā skaidri tiks uzskaitītas augstākās valsts amatpersonas, savukārt, par pārējām tiek iesniegti precizējoši saraksti, kas izlasot jau likumu dotu skaidrību par likumā regulējamo personu loku. Precīzs uzskaitījums samazinās interpretācijas dažādību.

2. Likuma darbības joma.

Jaunajā likumā kā pašreiz spēkā esošajā Korupcijas novēršanas likumā tiks uzskaitītas visas amatpersonas un noteikti ierobežojumi visām amatpersonām, tomēr ievērojot katras amatpersonu kategorijas statusu.

Tātad, tiks noteikts, kādas personas uzskatāmas par amatpersonām, noteikta katras kategorijas amatpersonu darbība un rīcība koruptīvu darbību iespēju situācijās un attiecīgi ierobežojumi. Līdz ar to, vienā likumā vienkopus tiks uzskaitīti visi jautājumi saistībā ar korupcijas novēršanu, t.i, visi nepieciešamie jēdzienu skaidrojumi, ierobežojumi, rīcība interešu konfliktu un citās koruptīvās situācijās, kā arī attiecīga institucionālā struktūra veidojot vienotu sistēmu jautājuma regulējumam.

Bez iepriekš minētā likumā tiks regulēti arī jautājumi attiecībā uz valsts amatpersonu deklarācijām, to iesniegšanas un pārbaudes kārtību, kā arī regulēta tās institūcijas darbība, kura pārbauda deklarācijas. Deklarācijās pieprasīto ziņu apjoms būs atkarīgs no amata - jo augstāks amats, jo sīkākas ziņas tiks prasīts norādīt deklarācijā (arī attiecībā uz amatpersonas radniekiem).

Likumā paredzams arī amatpersonu precīzu funkciju uzskaitījums un precizēta interešu konfliktu sadaļa. Papildus likumā tiks iekļauts arī korupcijas apkarošanas biroja tiesiskais regulējums: statuss, funkcijas, pienākumi utml. (konceptijas 3.jautājums "Institucionālā sistēma")

Likums paredzētu valsts amatpersonas, ne tikai ierēdņa, ētikas kodeksa izstrādāšanu, kurā tiktu noteikti galvenie amatpersonas darbības pamatprincipi atbilstoši starptautiskā līmenī izstrādātajiem amatpersonu ētikas kodeksiem. Likumā, paredzot ētikas kodeksu izstrādāšanu, būtu atrunājams mehānisms ētikas kodeksu

ieviešanai un izpildes kontrolei.

3. Institucionālā sistēma:

Likumā tiek noteikts, ka valsts korupcijas novēršanas un apkarošanas stratēģijas izstrādāšanai tiek izveidota Korupcijas novēršanas padome, kuras nolikumu apstiprina Ministru kabinets un personālsastāvu Ministru prezidents.

Atbilstoši ar Ministru prezidenta 1999. gada 2. jūlija rīkojumu izveidotās darba grupa izstrādātajā ziņojumā par korupcijas novēršanas institūcijas izveides priekšnosacījumiem izstrādei noteiktajam tiek izveidots Korupcijas apkarošanas birojs, kas veiku gan apkarošanu (darba plānošana, koordinēšana, izziņas un operatīvais darbs, sūdzību un iesniegumu pārbaude, deklarāciju kontrole), gan analītiski metodisko (darbs ar normatīvo aktu projektiem) darbu, gan arī izglītošanu (sabiedrības tiesisko un ētisko izglītošanu publiskā un privātā sektorā korupcijas novēršanas un apkarošanas jomā, informācijas sniegšana masu saziņas līdzekļiem). Izveidotais Korupcijas novēršanas padomes sekretariāts, kas nodrošina Korupcijas novēršanas padomes darbu, iekļaujams šajā birojā.

Par šāda biroja statusu valsts pārvaldē iespējamajiem variantiem jau runāts konceptuālajā ziņojumā par korupcijas novēršanas institūcijas izveides priekšnosacījumiem, tāpēc atbilstoši šim ziņojumam izšķirams jautājums par tā statusu valsts pārvaldē:

- 1) dienests ir neatkarīgs un tā vadītāju amatā ieceļ Saeima,
- 2) dienests atrodas Tieslietu ministrijas pārraudzībā, tā vadītāju amatā ieceļ Ministru kabinets,
- 3) dienests atrodas Ģenerālprokuratūras pārraudzībā, tā vadītāju amatā ieceļ Ģenerālprokurors.

Pozitīvais - Korupcijas apkarošana ir vienas pietiekami neatkarīgas institūcijas kompetencē, un līdz ar to notiek koordinēts un efektīvs darbs un tiek novērsta funkciju dublēšanās starp iesaistītajām personām.

Negatīvais - neatkarīgas institūcijas izveidošana prasa papildus līdzekļus. Pēc darba grupas, kura izstrādāja ziņojumu par korupcijas novēršanas institūcijas izveides priekšnosacījumiem, aprēķiniem Dienesta izveidošanai un uzturēšanai nepieciešami Ls 1 916 420, no tā vienreizējās izmaksas Ls 458 600, ikgadējās Dienesta darbības nodrošināšanai izmaksas ir Ls 1 457 420. Šī summa var tikt samazināta, ja veidojot šādu biroju attiecīgas summas tiek atskaitītas jau no esošajām struktūrvienībām (Valsts policijas, Finanšu policijas, prokuratūras, Korupcijas novēršanas padomes sekretariāts), ņemot vērā to, ka tām tiek noņemta Korupcijas novēršanas un apkarošanas funkcija.

4. Sākotnējā īpašuma fiksācijas metodes

Jaunā korupcijas novēršanas normatīvajā bāzē tiek ietvertas sākotnējā īpašuma fiksācijas metodes, papildus izdarot attiecīgus grozījumus arī Krimināllikumā un Latvijas Kriminālprocesa kodeksā.

2. Grozījumi Administratīvo pārkāpumu kodeksā.

Lai tiktu panākta efektīvāka cīņa ar korupciju Administratīvo pārkāpumu kodeksā ieviešama juridisko personu atbildību saistībā ar koruptīviem nodarījumiem (sk. koncepcijas I daļas beigās minēto).

Administratīvo pārkāpumu kodeksā tiek noteikts, ka juridiskai personai tiek piemērota administratīvā atbildība, kas izriet no fizisko personu izdarītajiem krimināllikuma pārkāpumiem. Tas nozīmē, ka gadījumos, ja fiziskā persona:

- 1) darbojoties kā juridiskās personas pārvaldes vai izpildinstitūcijas pārstāvis vai kā šīs institūcijas loceklis vai
- 2) kā personu apvienības bez juridiskas personas tiesībām pārstāvis vai kā šīs personu apvienības biedrs vai kā pilnvarots personālsabiedrības dalībnieks

ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu vai administratīvu pārkāpumu, ar kuru pārkāpti juridiskās personas vai personu apvienības pienākumi vai ar kuru juridiskā persona vai personu apvienība ir guvusi vai tai ir bijis nodoms gūt materiālu labumu, tad juridiskajai personai vai personu apvienībai var uzlikt administratīvu sodu

Administratīvā atbildība juridiskajām personām tiek piemērota, ja fiziskā persona ir izdarījusi noziedzīgu nodarījumu. Tiks izstrādāts noziedzīgu nodarījumu saraksts (piemēram, kukuļošana, noziedzīgi iegūtu līdzekļu

legalizācija, krāpšana u.c.), par kuru varēs tikt piemērota šāda atbildība.

Saraksts ir nepieciešams, jo ne par visiem nodarījumiem juridiskā persona var tikt saukta pie atbildības. Saraksta negatīvais aspekts - tas ir pakļauts izmaiņām.

Lai piemērojami sodi būtu efektīvi, proporcionāli, veiktu preventīvu funkciju un atbilstu starptautiskajiem dokumentiem, juridiskajai personai un personu apvienībai varētu tikt piemērots naudas sods (lielāks kā tiek piemērots fiziskām personām), izslēgšana no valsts pasūtījumu vai citu priekšrocību saņemšanas, aizliegums nodarboties ar uzņēmējdarbību.

Šāda atbildība tiktu piemērota pēc fiziskās personas saukšanas pie atbildības, ja lietas izmeklēšanas un izskatīšanas gaitā iepriekš minētie fakti tiek konstatēti.

3. Grozījumi Krimināllikumā un Latvijas Kriminālprocesa kodeksā

Krimināllikumā paredzama atbildība par šķirējtiesnešu korupciju, jo, ievērojot viņu statusu – tās nav publiskās amatpersonas atbilstoši Korupcijas novēršanas likumam un tās nevar arī tikt sauktas pie atbildības kā uzņēmuma/ uzņēmējdarbības atbildīgi pārstāvji, un līdz ar to par koruptīvām darbībām tās nevar tikt sauktas pie atbildības. [2] Jautājums var tikt risināts arī attiecinot valsts amatpersonas definīciju uz šķirējtiesnešiem.

Attiecībā uz šķirējtiesnešu atbildību Eiropas Padomes ietvaros jau tiek diskutēts un iespējams tiks pieņemts papildprotokols pie Eiropas Padomes Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas (Latvija to parakstījusi 1999. gada 27. janvārī). Atbilstoši Krimināltiesību Pretkorupcijas konvencijai, kuru Latvija parakstījusi 1999. gada 27. janvārī, tiek gatavoti grozījumi, kas paredz kriminālatbildību par ārvalstu amatpersonu, publisko asambleju locekļu, starptautisko tiesu un citu starptautisko institūciju amatpersonām, kā arī atbilstoši šiem dokumentiem tiek precizēta kukuļošanas definīcijas publiskā un privātā sektorā .

Ja tiek akceptēts jautājums attiecībā uz nelikumīgas iedzīvošanās kriminalizēšanu, tad Krimināllikumā jānosaka atbildība valsts amatpersonām par nespēju pierādīt to īpašumā esošo līdzekļu un mantas izcelsmi, kas pārsniedz amatpersonas ienākumus, ja tā nevar izskaidrot iedzīvošanās avotus. Šādā gadījumā bez valsts amatpersonu deklarācijām savi ienākumi jādeklarē citām fiziskajām personām, kuru īpašuma vērtība kopumā pārsniedz noteiktu summu. Atbildība šādā gadījumā iestātos par deklarācijas neiesniegšanu. Līdz ar to jārisina sākotnējā īpašuma fiksācijas metodes un legālās prezumpcijas iestrāde Kriminālprocesa kodeksā.

4. Grozījumi likumā "Par valsts ieņēmumu dienestu".

Nepieciešams izdarīt grozījumus likumā "Par valsts ieņēmumu dienestu" attiecībā uz korupcijas apkarošanā iesaistīti institūciju darbību, tai skaitā attiecībā uz Korupcijas novēršanas likuma kontroli.

[1] Saskaņā ar Krimināltiesību pretkorupcijas konvencijas 18. Pantu "Juridisko personu atbildība" ikviena Puse veiks tādu likumdošanas un cita veida pasākumus, kādi varētu būt nepieciešami, lai nodrošinātu juridisku personu saukšanu pie kriminālatbildības par kukuļdošanu, tirgošanos ar ietekmi un naudas atmazgāšanu par noziedzīgiem nodarījumiem saskaņā ar šo Konvenciju un kurus to labā ir veikusi jebkura fiziska persona, rīkodamās vai nu individuāli vai kā šīs juridiskās personas kādas vadošas institūcijas sastāvdaļa un balstoties uz:

- tiesībām pārstāvēt doto juridisko personu, vai
- tiesībām pieņemt lēmumus dotās juridiskās personas vārdā, vai
- tiesībām īstenot kontroli dotās juridiskās personas ietvaros,

kā arī par šādas fiziskās personas iesaistīšanu augstāk minētajos noziedzīgajos nodarījumos, darbojoties kā līdzdalībniekam vai kūdītājam.

Līdztekus gadījumiem, kuri jau minēti pirmajā daļā, katra Puse veiks nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu juridisko personu saukšanu pie atbildības gadījumos, kad pārraudzības vai kontroles trūkums no kādas pirmajā daļā minētas fiziskās personas puses ir ļāvis kādai fiziskai personai izdarīt pirmajā daļā minētos noziedzīgos nodarījumus dotās juridiskās personas labā.

Savukārt, Eiropas Savienības Kopējais rīcības plāns par Korupcijas novēršanu privātā sektorā juridisko personu saukšanai pie atbildības nosaka līdzīgu nosacījumumus, bet kā iespējamus sodus norāda - aizliegumu saņemt valsts piešķirto palīdzību vai priekšrocības, uz laiku vai pilnībā nodarboties ar komerciālām aktivitātēm, tiesas uzraudzības nozīmēšanu.

[2] Šķirējtiesa atbilstoši Civilprocesa likumam var tikt veidota uz *ad hoc* principa pamata un personas (šķirējtiesneši) tiek iecelti nevis kā kāda uzņēmuma/ uzņēmējiesabiedrības pārstāvji, bet kā privātpersonas, kuras arī lemj kā privātpersonas nevis kā valsts amatpersonas vai kāda uzņēmuma pārstāvji.